

Lausuntopyyntö aserikostyöryhmän mietinnöstä

Johdanto

Oikeusministeriö asetti 31.10.2023 työryhmän, jonka tehtävänä oli arvioida aserikoksia koskeva rikoslain (39/1889) 41 luku ja valmistella tarvittavat lainsäädäntömuutokset, joissa toteutetaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman toimenpidekirjaukset. Valmistelun tavoitteena oli yleisesti ottaen, että luvun rangaistussäännökset muodostavat ajantasaisen, riittävän kattavan, selkeän ja johdonmukaisen kokonaisuuden, jossa otetaan asianmukaisesti huomioon tekojen vahingollisuus ja vaarallisuus. Työryhmän työn painopiste oli sellaisissa ampuma-aseita koskevissa rikoksissa, joilla on kytkentä järjestäytyneeseen tai muuten ryhmissä tapahtuvaan rikolliseen toimintaan.

Työryhmän asettamispäätöksen mukaan tarpeellisiksi ja perusteltaviksi katsottavista lainsäädäntömuutoksista ja ennen kaikkea niiden laajuudesta riippui, onko tuloksena kokonaan uusi rikoslain 41 luku vai ainoastaan luvun tiettyjen säännösten päivittäminen. Tarvittaessa työryhmän tavoitteiden saavuttamiseksi ja sen tehtävien toteuttamiseksi aserikoksia koskevia muutoksia voitiin valmistella myös muualle rikoslakiin kuin vain sen 41 lukuun. Työryhmän oli myös valmistettava rikoslakiin ehdotettavista muutoksista aiheutuvat muut lainsäädäntömuutokset, jotka voivat koskea esimerkiksi rikosten estämisessä ja selvittämisessä sovellettavia poliisilain (872/2011) 5 luvun ja pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun säännöksiä.

Työryhmä on uuteen rikoslain 41 lukuun valmistellut tarvittavat lainsäädäntömuutokset, joilla toteutetaan myös hallituksen ohjelman aserikoksia koskevat toimenpidekirjaukset.

Uutena rikoksena säädettäisiin rangaistavaksi ampuma-aseen käsittely vakavaa rikollista toimintaa varten, josta tuomittaisiin enintään neljän vuoden vankeusrangaistus. Ampuma-aseen lainaaminen tai luovuttaminen järjestäytyneelle rikollisryhmälle tai sen yrittäminen katsottaisiin jatkossa sellaiseksi rikokseksi. Nykyisin järjestäytyntä rikollisryhmää koskeva teko katsotaan osallistumiseksi järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan, josta tuomitaan sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta ja jonka rangaistavuus edellyttää sitä, että vakava rikos tai sen rangaistava yritys tehdään ryhmän toiminnassa. Uuden rikoksen selvittämisessä voitaisiin käyttää myös telekuuntelua.

Ampuma-aseen mukana pitäminen yleisellä paikalla tai kulkuneuvossa ehdotetaan lisättäväksi törkeän ampuma-aserikoksen tekotavaksi. Törkeän ampuma-aserikoksen vähimmäisrangaistus korotettaisiin kahdeksi vuodeksi vankeutta. Nämä muutokset liittyisivät hallitusohjelmakirjauksiin.

Hallitusohjelmakirjauksiin liittyy myös se, että vaarallisen esineen hallussapidon enimmäisrangaistus korotettaisiin kahdeksi vuodeksi vankeutta ja toisen vakavaan

vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidon enimmäisrangaistus korotettaisiin yhdeksi vuodeksi vankeutta.

Eräitä lähinnä hallinnollisten velvoitteiden rikkomisiksi luonnehdittavia tekotapoja siirrettäisiin ampuma-aserikoksen puolelta lievän ampuma-aserikoksen puolelle. Samalla viimeksi mainittuun rikokseen liitettäisiin vankeusuhka, teosta voitaisiin jatkossa tuomita sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta.

Tausta

Aserikoksia koskevat rangaistussäännökset eivät ole pitkään aikaan olleet kokonaistarkastelun kohteena. Aserikollisuudesta ja erityisesti luvattomien ampuma-aseiden hallussapitorikoksista on viime aikoina käyty yhteiskunnallista keskustelua liittyen järjestäytyneisiin rikollisryhmiin ja teräaseita koskien myös ns. nuorten katujengeihin.

Rauenneessa lakialoitteessa LA 105/2020 vp (Pihla Keto-Huovinen/kok ym.) ehdotettiin törkeän ampuma-aserikoksen kvalifointiperusteeksi sitä, että ampuma-aselain vastaisesti pidetään luvatonta ampuma-asetta hallussa yleisellä paikalla, yleisellä paikalla olevassa kulkuneuvossa tai tilassa, johon yleisöllä on pääsy. Rauenneen lakialoitteen allekirjoitti 106 kansanedustajaa.

Oikeusministeriössä käynnistettiin joulukuussa 2022 aserikosten rangaistussäännöksiä koskeva kokonaistarkasteluhanke (VN/34181/2022, OM077:00/2022). Sen ensivaiheessa valmistui 28.2.2023 varsinaisen lainsäädäntötyön pohjaksi muistio aserikoksia koskevien rangaistussäännösten nykytilanteesta sekä siihen liittyen mahdollisesta jatkotoimenpiteiden tarpeesta ja toteuttamistavasta. Tarkoituksena oli, että muistion pohjalta käynnistetään lainvalmistelutyö, kun hallitusohjelma on valmistunut ja saadaan uuden hallituksen linjaukset perustettavan työryhmän toimeksiannossa huomioon otettaviksi.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman 16.6.2023 mukaan törkeän ampuma-aserikoksen vähimmäisrangaistus korotetaan neljästä kuukaudesta kahteen vuoteen vankeutta, jotta varmistetaan niistä tuomittavien vankeusrangaistusten pääsääntöinen ehdottomuus. Hallitusohjelman mukaan törkeän ampuma-aserikoksen tunnusmerkistöä muutetaan siten, että luvattoman ampuma-aseen kantaminen tai kuljettaminen yleisellä paikalla tai kulkuneuvossa tulee rangaistavaksi törkeänä ampuma-aserikoksena. Lisäksi korotetaan rangaistuksia vaarallisen esineen ja toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen hallussapidosta.

Tavoitteet

Lainsäädäntöehdotusten tavoitteena on ensinnäkin edistää sitä, että säännökset ovat kattavia niiden oikeushyvien suojaamisen kannalta, joiden loukkaamiseen ampuma-aseen käyttö voi liittyä. Tällaisia oikeushyviä ovat henki, terveys, yleinen järjestys ja turvallisuus, seksuaalinen itsemääräämisoikeus sekä omistusoikeus. Useilla ehdotetuilla muutoksilla pyritään siihen, että aserikosten rangaistusasteikot ja sitä kautta myös rikoksista tuomittavat rangaistukset nykyistä paremmin yleisesti vastaavat rikosten paheksuttavuutta ja vakavuutta. Ehdotetut muutokset liittyvät olennaisesti hallitusohjelmakirjausten

toteuttamiseen.

Ehdotetuilla lainsäädäntömuutoksilla tavoitellaan uusien rikosten tekemistä estävää vaikutusta sekä siitä seuraavaa suojeltavien oikeushyvien tehokkaampaa suojaa. Tämä koskee niin rangaistusten yleisestäävyyttä (yleinen rikoksia ennalta estävä vaikutus) kuin myös jo tuomittuun rikosentekijään kohdistuvia uusien rikosten tekemistä estäviä vaikutuksia (erityisestäävyys).

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi oikeusministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan mahdollisuuksien mukaan lausuntopyynnön lopussa todettujen väliotsikoiden mukaisesti (yleistä, ampuma-aserikoksen eräiden tekotapojen muuttaminen lieviksi ampuma-aserikoksiksi, vakavaa rikollista toimintaa varten tapahtuvan ampuma-aseen käsittelyn säätäminen rangaistavaksi, törkeän ampuma-aserikoksen uuden kvalifointiperusteen lisääminen, törkeän ampuma-aserikoksen vähimmäisrangaistuksen korottaminen, vaarallisia ja toisen vakavaan vahingoittamiseen soveltuvia esineitä koskevien hallussapitorikosten enimmäisrangaistusten korottaminen, vankeusuhkan liittäminen lievään ampuma-aserikokseen, määritelmäsäännöksen lisääminen rikoslain uuteen 41 lukuun, telekuuntelua koskeva lainsäädäntömuutos, lainsäädäntöehdotusten taloudelliset vaikutukset ja muut asiat).

Lausunnon antaakseen lausunnonantajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet -> Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi. **HUOM. Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.**

Oikeusministeriö ei maksa palkkiota pyydetyistä ja annetuista lausunnoista.

Aikataulu

Lausunto työryhmämietinnöstä pyydetään toimittamaan **viimeistään perjantaina 7.6.2024.**

Valmistelijat

Lisätietoa asiasta antaa lainsäädäntöneuvos Janne Kanerva, puh. 02951 50176, sähköpostiosoite janne.kanerva@gov.fi.

Linkit

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-815-0> - Aserikoksia koskevan sääntelyn muuttaminen: Työryhmämietintö

Jakelu:

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Etelä-Suomen syyttäjäalue
Helsingin hovioikeus
Helsingin kärjäoikeus
Helsingin poliisilaitos
Helsingin yliopisto/professori Kimmo Nuotio
Helsingin yliopisto/professori Sakari Melander
Itä-Suomen syyttäjäalue
Julkiset oikeusavustajat ry
Kaakkois-Suomen poliisilaitos
Keskusrikospoliisi
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeuspoliittinen yhdistys – Demla ry
Oulun kärjäoikeus
Pohjanmaan poliisilaitos
Pohjois-Karjalan kärjäoikeus
Pohjois-Suomen syyttäjäalue
Poliisihallitus
Puolustusministeriö
Reserviläisliitto
Rikosseuraamusalan henkilöstöyhdistys RikHe ry
Rikosseuraamuslaitos
Sisäministeriö
Suomen Ampumaurheiluliitto ry
Suomen Asehistoriallinen Seura ry
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Juristiliitto
Suomen Kriminalistiyhdistys ry
Suomen Metsästäjäliitto
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry
Suomen Riistakeskus
Suomen Syyttäjäyhdistys ry
Suomen tuomariliitto ry
Tuomioistuinvirasto
Turun hovioikeus
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Valtiovarainministeriö
Vankilavirkailijain Liitto VVL ry

Yleistä

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Ampuma-aserikoksen eräiden tekotapojen muuttaminen lieviksi ampuma-aserikoksiksi

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Vakavaa rikollista toimintaa varten tapahtuvan ampuma-aseen käsittelyn säätäminen rangaistavaksi

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Törkeän ampuma-aserikoksen uuden kvalifointiperusteen lisääminen

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Törkeän ampuma-aserikoksen vähimmäisrangaistuksen korottaminen

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Vaarallisia ja toisen vakavaan vahingoittamiseen soveltuvia esineitä koskevien hallussapitorikosten enimmäisrangaistusten korottaminen

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Vankeusuhkan liittäminen lievään ampuma-aserikokseen

Voitte lausua tämä väliotsikon aiheesta alla.

Määritelmäsäännöksen lisääminen rikoslain uuteen 41 lukuun

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Telekuuntelua koskeva lainsäädäntömuutos

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Lainsäädäntöehdotusten taloudelliset vaikutukset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Muut asiat

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Hinkkanen Ville
Oikeusministeriö

Kanerva Janne
Oikeusministeriö